

STUDIEKVALITETSRAPPORT 2008 FOR ØKONOMISK INSTITUTT

Den vanskelige budsjettsituasjonen ved Økonomisk institutt har preget arbeidet med studie-kvalitet i 2008. Flere av de planlagte tiltakene har vi ikke hatt ressurser til å følge opp, og innsparinger ved Økonomisk institutt førte til endringer i studietilbudet som var negative for studiekvaliteten. Dette gjelder reduksjon i seminarundervisningen, bortfall av skriftlige innleveringsoppgaver på masternivå og et mindre omfattende emnetilbud enn det som var planlagt. I denne situasjonen har det vært en prioritert oppgave å forsøke å dempe skadevirkningene av aktivitetsreduksjonen. Dette er blitt gjort ved å skjerme visse deler av studieprogrammene (lavere grads undervisning og særlig krevende enkeltemner har blitt prioritert), og ved å øke bevisstheten i lærerstaben om viktigheten av å få maksimalt ut av det pedagogiske potensialet som ligger i seminarundervisningen. I en visst monn kan dette ha dempet skadevirkningene på studiekvaliteten.

1. INNTAKSKVALITET

1.1 Antall førsteprioritetssøkere per studieplass på grunnutdanningene

Bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi

Det var 269 førsteprioritetssøkere til 110 plasser på bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi høsten 2008, dvs. 2,4 førsteprioritetssøkere per studieplass. Antallet førsteprioritetssøkere har vært veldig stabilt de siste årene, mens vi har hatt en reduksjon i opptaksrammene med 10 studieplasser de senere år.

Flere av de som søker opptak til bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi, ønsker kun å ta enkeltemner i samfunnsøkonomi. Å søke studierett på enkeltemner fører til at det er usikkert om de får plass på de emner de skal ta. For å sikre seg opptak til emner i samfunnsøkonomi, søker de seg til hele programmet, men de tar få emner i programmet. For å kunne ta det obligatoriske bacheloremnet ECON3610 er det et krav om å ha studierett på programmet.

Mange av de som begynner på programmet, har utdanning i samfunnsøkonomi fra tidligere, og tar dermed ikke innføringsemnene når de starter. Av de som 120 som startet på programmet i 2008, var det omtrent halvparten som var eksamensmeldt til innføringsemnene ECON1210 og ECON1310 i høst.

5-årig masterprogram i samfunnsøkonomi

I 2008 var det 155 primærsøkere til 55 plasser på det femårige masterprogrammet, dvs. ca. 2,8 førsteprioritetssøkere per studieplass. Dette er en økning i forhold til 2007, men omtrent på samme nivå som ved opptakene i 2005 og 2006. Fra og med høsten 2009 er det innført tilleggskrav i matematikk fra videregående, og dette vil kunne påvirke antallet førsteprioritetssøkere ved neste opptak.

Ved oppstarten av studiet var det 31 studenter som møtte på orienteringsmøtet. På dette programmet er det også flere som har utdanning fra før. Ti av studentene som fikk opptak på det femårige masterprogrammet i samfunnsøkonomi i høst, har tidligere hatt studierett på bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi.

Rekrutteringstiltak for programmer med opptak gjennom Samordna opptak

Vi har i 2008 satset spesielt på å øke kontakten med samfunnsøkonomilærere og -elever i den videregående skole og lage et standardisert opplegg for skolebesøk med faglige presentasjoner og studieinformasjon.

I forbindelse med faglig-pedagogisk dag våren 2008 foretok vi en registrering av de fremmøtte samfunnsøkonomilærerne. I løpet av høsten fikk disse lærerne tilsendt informasjon om ressurser de kan bruke i undervisningen (nettsidene "Samfunnsøkonomisk debatt" og ESOPs "Media articles"), studietilbudet, endringer i opptakskrav, åpen dag og muligheten for å komme på skolebesøk. I tillegg har samfunnsøkonomilærere tatt direkte kontakt med ansatte ved instituttet med forespørsel om skolebesøk.

Vi har hatt besøk av fire skoleklasser fra Osloområdet og en fra Porsgrunn. De faglige foredragene har hatt hovedvekt på "Finanskrisen" og har blitt presentert av tre av våre professorer. Vi har fått tilbakemeldinger på at de besøkende har vært meget fornøyd med opplegget de har fått presentert.

Vi fikk også tilbakemeldinger på at det er mange av samfunnsøkonomielevene som har lite kjennskap til økonomistudiene ved Universitetet i Oslo, og de som planlegger videre økonomistudier har langt bedre kjennskap til studietilbudet ved NHH og BI.

Det er positivt at studietilbudet profileres på UiOs nettsider i to kategorier ("Jus, økonomi, ledelse og administrasjon" og "Samfunnsfag og psykologi"), men vår vurdering er at studietilbudet blir lite synlig gjennom de sentrale rekrutteringstiltak Universitetet i Oslo gjennomfører. Økonomisk institutt har derfor, i samarbeid med de fem andre universitetene som tilbyr samfunnsøkonomiutdanninger, markedsført oss de senere årene med en fellesannonse i Stud. mag. og en felles nettside med informasjon om samfunnsøkonomistudier (<http://www.samfok.info/>).

Vi kjenner jo til at programmer ved universitetet som har tilleggskrav, i bl.a. matematikk fra videregående, har få primærseekere til sine program, og innføring av tilleggskrav i matematikk fra videregående skole på det femårige masterprogrammet kan føre til færre seekere. Det kan derfor være viktig å fokusere på rekrutteringen til dette programmet framover.

Vi håper at rekrutteringsarbeidet som nå er startet opp ved SV-fakultetet skal bidra til at studietilbudet vårt blir mer synlig, og at det tas hensyn til at vi er i en konkurransesituasjon med institusjoner med massive markedsføringskampanjer.

1.2 Endringer i inntakskvaliteten

Bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi

Poenggrensene var 48,5 i primærvitnemålskvoten (bare skolepoeng) og 53,2 i ordinær kvote (med tilleggspoeng). I ordinærkvote var poenggrensen litt høyere i 2008 enn i 2007 (52,5), mens poenggrensen for primærvitnemål var høyere i 2007 (49.9). Inntakskvaliteten, målt ved poenggrenser, har vært relativt stabil de senere årene.

For å gi studentene bedre forkunnskaper og forutsetninger for studiene tilbyr vi ekstra undervisning i matematikk i forbindelse med førstesemesteremnene og ECON2200 - Matematikk 1/Mikro 1 (MM1) i andre semester. Strykprosenten på ECON2200 våren 2008 er langt høyere for studenter på bachelorprogrammet (14 %) enn for studenter på det femårige

masterprogrammet (0 %). Informasjonen om at søkere til det femårige masterprogrammet bør ha mer matematikkbakgrunn enn det som vi oppgir for bachelorprogrammet, har muligens ført til at de som har litt svakere matematikkbakgrunn velger bachelorprogrammet framfor det femårige masterprogrammet i samfunnsøkonomi. Inntakskvaliteten, målt ved poenggrenser, er lavere for bachelor, og dette kan også forklare noe av forskjellene i de faglige resultatene.

Bachelorprogrammet har i forkant av opptaket høsten 2008 endret informasjonen til potensielle søkere. Det ble presisert at matematisk analyse i stor grad benyttes gjennom studiet, og at de som starter bør være motivert for å arbeide med matematikk. Det oppgis at det vil være en fordel å ha minst matematikk Vg2T, eller tilsvarende fra videregående skole, før man begynner på programmet.

Forkurset i matematikk, som skal gi studentene bedre forutsetninger for å ta emnet ECON2200, har tidligere semestre blitt arrangert som et intensivkurs helt i begynnelsen av semesteret. Våren 2009 har vi gjort endringer i dette opplegget. Nå går dette kurset parallelt med undervisningen hele semesteret, for å nå ut til alle studentene.

5-årig masterprogram i samfunnsøkonomi

Poenggrensene i 2008 var 54,3 i primærvitnemålskvoten og 55,7 i ordinær kvote. I ordinærkvote var poenggrensen litt lavere enn i 2007 (56,3), mens poenggrensen i primærvitnemålskvoten var høyere enn i 2007 (52,2). Inntakskvaliteten, målt ved poenggrenser, har vært relativt høy og stabil de senere årene.

I informasjonen til søkerne har vi hele tiden presisert at matematisk analyse er en viktig del av studiet og at det kreves god matematikkbakgrunn fra videregående. Ser man på eksamenresultatene for det obligatoriske emnet i 2. semester, ECON2200 - Matematikk 1/Mikro 1 (MM1), der den gjennomsnittlige strykprosenten de senere år har vært på ca. 20 %, viser det seg at nesten ingen av studentene på det femårige masterprogrammet stryker på dette emnet. Innføringen av kravet om Matematikk R1 *eller* Matematikk (S1+S2) fom. høsten 2009, vil sikre at studentene i framtiden også har gode forkunnskaper før de starter.

De toårige masterprogrammene

Opptaksrammen for Economics og Environmental and Development Economics er til sammen 85 studenter per år fordelt på tre opptak, to i høstsemesteret og ett i vårsemesteret.

Master in Economics

Studentmassen på dette programmet består hovedsakelig av tidligere bachelorstudenter fra UiO og andre universiteter i Norge. Antall søkere har holdt seg relativt stabilt de siste tre årene. Våren 2008 var det 45 søkere, og av disse ble det gitt tilbud til 24 studenter, mens det var 21 som startet på programmet. Opptaksgrensen ble satt til 63,00.

Høsten 2008 ble opptaksgrensen satt til 62,78. Det var totalt 204 søkere, og av disse fikk 60 tilbud om studieplass, mens det var 48 som startet på programmet.

Master in Environmental and Development Economics

Studentmassen på dette programmet har i stor grad bestått av kvote- og selvfinansierende studenter. I 2003 åpnet programmet også for den nordiske søkermassen. Ennå er det primært ikke-nordiske studenter som utgjør studentmassen. Det er i stor grad individuelle vurderinger av søkere med utenlandsk utdanning. Poenggrensen for nordiske søkere var 62,9 poeng for opptaket høst 2008. Det ble gitt tilbud til 32 og det var 29 som takket ja til plassen.

I de siste årene har vi fått betraktelig færre antall kvoteplasser (tidligere over 10, nå nede i 6), noe som har gjort det vanskeligere for oss å oppfylle de internasjonale avtalene vi har. Vi viser da spesielt til opptaket i skoleåret 2007/08 hvor vi ikke kunne ta opp noen kvotestudenter fra Mekelle, Etiopia, grunnet kraftig reduksjon i antall tildelte kvoteplasser. Instituttet har nå fått grønt lys fra sentralt hold ved UiO om å innføre GRE-testen ved opptak til de 2-årige masterprogrammene som en prøveordning. Dette vil innføres fra og med opptaket høsten 2010¹.

1.3 Rekruttering av minoritetsstudenter

Vi har ingen programspesifikke tiltak for rekruttering av minoritetsstudenter.

2. RAMMEKVALITET

2.1 Tiltak for å gjøre læringsmiljøet universelt utformet

Instituttet har ikke spesielle tiltak med hensyn til universell utforming ut over det SV-fakultetet har.

2.2 Rapportering av klager og avvik på læringsmiljøet

Vi har ikke mottatt noen klager gjennom varslingsystemet for klager og avvik.

2.3. Tiltak rettet mot førsteårsstudenten

For førsteårsstudentene på bachelorprogrammet og det femårige masterprogrammet legger vi stor vekt på oppstartsuka av studiet. I 2008 hadde vi invitert både statsminister Jens Stoltenberg og konsernsjef i Hydro, Eivind Reiten, til å holde foredrag for de nye studentene. I tillegg fikk de presentert foredrag fra to av våre forelesere. Studentforeningene ved instituttet bidro med et sosialt arrangement for de nye studentene.

I slutten av september arrangerte vi en samling for de nye studentene på det femårige masterprogrammet i samfunnsøkonomi. Her fikk studentene høre på, og snakke med både vitenskapelig ansatte på Økonomisk institutt og noen som jobber som samfunnsøkonomer andre steder. Vi vurderer om vi neste gang skal tilby dette i et senere semester, og om det skal inkludere de nye studentene på bachelorprogrammet.

Vi arrangerer orienteringsmøter for førsteårsstudentene på begge programmene i slutten av det første semesteret og halvveis ut i det andre semesteret.

Studentforeningene arrangerer en rekke sosiale og faglige arrangementer som er åpne for alle samfunnsøkonomistudenter, og de nye studentene får mulighet til å møte videregående studenter på programmet. Vi har ikke vurdert om det er behov for arrangementer som er spesielt rettet mot førsteårsstudenten.

¹ En innføring av GRE-testen mener vi vil være en fordel i opptaksprosessen ved at man således kan rangere søkere med utdanning fra utlandet mer presist (både de utenlandske søkerne innbyrdes, samt i avgjørelsen av hvor mange av de best rangerte som skal tas opp i sammenlikning med de nordiske søkerne).

3. PROGRAMKVALITET

3.1 Vesentlige endringer i studietilbudet

FS kode	Studieprogram	Beskrivelse av gjennomførte eller planlagte vesentlige endringer	Årsaker til endringen
SVM5-ECON	Samfunnsøkonomi (master- fem år)	Fra og med høsten 2008 ble det innført to nye studieløp i tillegg til det eksisterende studieløpet. De nye studieløpene gir studentene en mulighet til å velge mellom spesialisering i makroøkonomi eller mikroøkonomi fom. 5. semester.	Øke valgfriheten og gi muligheter for spesialisering. Studenter kan velge bort obligatoriske mikro- eller makroemner som inngår i det generelle studieløpet.
SVM5-ECON	Samfunnsøkonomi (master- fem år)	Endring i anbefalt semester for tre av de obligatoriske emnene i programmet. To metodeemner kommer tidligere i programmet. Ex. Fac. flyttes til 4. semester. Gjelder for de som starter høsten 2009.	Bedre faglig progresjon mellom emnene i programmet. Studentene får mulighet til å ta masteremner tidligere i programmet.
SVM5-ECON	Samfunnsøkonomi (master- fem år)	Innføring av spesielle opptakskrav fom. høsten 2009: Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2)	Sikre god inntakskvalitet. Sørge for at alle studenter har gode forkunnskaper i matematikk før de starter.
SVM2-ECON	Master in Economics	Opptak til programmet reduseres fra to til én gang i året fra og med høsten 2009.	Styrke kullfølelsen og sikre en samlet vurdering av søkerne. Bedre emnetilbud og progresjon for de som starter på programmet.
SVM2-ECON	Master in Economics	Innføring av nytt obligatorisk emne i mikro (ECON4215 Microeconomics)	Styrke studentenes kunnskaper i mikroøkonomi.
SVM2-ECON SVM2-EDEC	Master in Economics Master in Environmental and Development Economics	Bruke GRE for utenlandske søker som del av opptakskriteriene for opptak til de toårige masterprogrammene fom. 2010.	Vurdering av studenter med utenlandsk utdanning vil bli enklere.
SVM2-ECON SVM2-EDEC SVM5-ECON	Master in Economics Master in Environmental and Dev. Econ. Samfunnsøkonomi (master- fem år)	I løpet av 2009 vil vi vurdere om vi kan redusere antall ganger det avholdes avsluttende muntlig eksamen på master.	Ved at opptaket til masterprogrammene nå er redusert til en gang i året (høst), er det ikke et like stort behov for fire innleveringer i året.

3.2 Internasjonalisering

Studenter

Økonomisk institutt har til sammen 11 utvekslingsavtaler som er inngått spesielt for våre programstudenter. Av disse er det 8 Erasmusavtaler og 3 bilaterale avtaler. Instituttet har i 2008 inngått en Erasmusavtale med Faculté's Universitaires Notre-Dame de la Paix à Namur i Belgia. Avtalen vil særlig markedsføres overfor studentene på masterprogrammet Environmental and Development Economics, da universitetet har et av Europas ledende miljøer innen utviklingsøkonomi.

Flere av avtalene, som for eksempel de bilaterale avtalene med Fudan University i Shanghai og University of Essex, springer ut fra tett samarbeid mellom vitenskaplige ansatte ved Økonomisk institutt og avtaleuniversitetet. Et slikt vitenskapelig samarbeid er med på å sikre

at avtalene som inngås er faglig relevante for den undervisning som gis ved UiO, og dermed lettere kan passes inn i grader her. Det gir også studentene en viss trygghet i forhold til kvaliteten på og relevansen av undervisningen som gis.

Det er lagt vekt på at både bachelor- og masterstudenter skal ha mulighet til å reise ut ett semester i løpet av studiene. De fleste avtalene inneholder plasser for både lavere- og høyeregradsstudenter. Bachelorstudentene anbefales å reise på utvekslingsopphold i det 4. semesteret, studentene på 2-årig master anbefales å reise ut i det 3. semesteret, mens for 5-årige masterstudenter anbefales det å reise ut i 8. semester.

Lærere

Det har til nå ikke blitt lagt spesielt til rette for lærerutveksling, men det er inkorporert i de nyeste utvekslingsavtalene som instituttet har inngått.

3.3 Videreutdanning

Instituttet har ikke et eget program for videreutdanning, men oppfordrer alle uteksaminerte studenter til å ta emner ved instituttet etter at de har fullført studiene. Dette er et tilbud ca. 10-15 tidligere studenter benytter seg av hvert semester. De studentene som benytter seg av hospitanttilbudet uttrykker at de gjør det for å ta emner som er relevante for det arbeidet de utfører og gir dem faglig påfyll. Hospitanttilbudet benyttes også av enkelte studenter som ønsker å kvalifisere seg for opptak til PhD-programmet. Hospitantstatus gis også til personer med eksterne mastergrader i økonomi. Det blir da gjort en individuell faglig vurdering om de kvalifiserer for å ta våre masteremner.

4. UNDERVISNINGSKVALITET

4.1 Læringsutbytte og kandidatens kompetanse

Bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi

Den overordnede vurdering er at læringsmålene i bachelorprogrammet nås i rimelig grad. Som det framgår forskjellige steder i rapporten, varierer strykprosenten og resultat for øvrig en del mellom bacheloremner og semestre. Spesielt framgår det at ECON2200 er en bøyg for en del studenter. Så lenge en ønsker en balanse mellom krav til gode forkunnskaper i matematikk og samfunnsinteresserte og motiverte studenter med svakere bakgrunn ikke skal stenges ute, må en antakelig leve med dette. Som beskrevet tidligere har vi vært opptatt av å gi studenter med svakere matematikkbakgrunn et ekstra tilbud. Fra våren 2009 tar vi i bruk ny lærebok i ECON2200. Den nye har to fortrinn framfor den gamle ved at den er på norsk, og at matematikken er sterkere integrert i den økonomiske drøftingen.

Det var i 2008 noen medieoppslag om emner, inkludert noen bacheloremner i samfunnsøkonomi, med svært lav strykprosent. Vår respons på dette er tredelt. For det første er det selvfølgelig bra om en får lav strykprosenten gjennom god undervisning og studentinnsats. For det andre skyldes antakelig den lave strykprosenten delvis at en har luket ut svake studenter før eksamen gjennom obligatoriske innleveringer. For det tredje har programansvarlig før eksamen sist høst presisert overfor sensorene de krav som skal oppfylles for bestått resultat for å sikre at et rimelig minstekrav faktisk håndheves.

5-årig masterprogram i samfunnsøkonomi

Som beskrevet ovenfor har vi i det femårige masterprogrammet endret på rekkefølgen av emner, samt innført studieløp som gir studentene mulighet til å spesialisere seg. Vi mener at disse tiltakene bedrer kvaliteten på det femårige programmet. Ellers har vi et bestemt inntrykk av at målene for programmet, undervisning og vurdering er i god overensstemmelse med den overordnede vurderingen i tråd med programmenes arbeid og programplaner, når en tar hensyn til vitnemålstekster i forhold til mulige resultater og effekter på undervisningskvaliteten.

Master in Environmental and Development Economics

Når det gjelder Environmental and Development Economics har det i noen grad vært et problem i forhold til noen av studentenes forventede læreutbytte at programmet ikke tilbyr noen fordypning i miljø- og utviklingsøkonomi. Andre legger større vekt på programmets muligheter som et godt springbrett for dr. gradsstudier og i så henseende har det lyktes å opprettholde kvaliteten. Læringsutbyttet i forbindelse med masteroppgave er svært varierende, noe som har sammenheng med at det til nå har vært lite av strukturerte tiltak rettet inn mot faglig støtte i denne delen av programmet.

Tiltak for å heve undervisningskvaliteten ved programmet/instituttet

Instituttet har et system for kollegaoverhøring for å sikre kvaliteten på undervisningen. Den faglige kvalitet sikres også gjennom løpende evaluering og kontroll fra program- og emneansvarlige.

Instituttet vil i 2009 arbeide for å styrke opplæringen av nye lærere, herunder nyansatte i vitenskapelig stillinger og timelærere. Ved semesterstart holder emneansvarlige et møte med seminarlederne for å styrke opplæringen av seminarlederne og bedre koordineringen mellom forelesning og seminar.

Vi vil også arbeide med å styrke opplegget rundt veiledningen av masterstudenter og forbedre informasjon om masteroppgaven og muntlig eksamen. Vi vil vurdere en ordning med tidlig oppnevning av veileder, eventuelt ved opptak til de toårige masterstudiene, og etter tre år for studenter på det femårige masterstudiet. Vi vil samtidig oppmuntre til at studentene påbegynner arbeidet med masteroppgaven fra begynnelsen av studiet og vurdere å arrangere seminar for masterstudenter som har gjennomført første år av studiet der studentene presenterer skisse til masteroppgaven. Vi planlegger også å innføre et orienteringsmøte hvert semester om muntlig eksamen.

4.2 Undervisningskvalitet generelt

Den vanskelige budsjettssituasjonen har ført til reduksjon i undervisnings- og veiledningstilbudet vi tilbyr våre studenter. Et av innsparingstiltakene har vært en reduksjon i emnetilbudet til våre studenter.

Behovet for innsparinger har også ført til at vi har redusert antall seminarganger fra 10 til 6 på masteremnene og masteroppgaveseminaret ble ikke gitt i 2008. Som en erstatning for at masteroppgaveseminaret falt bort har vi gjenopprettet informasjonsmøtet for studenter om masteroppgaven våren 2009.

De obligatoriske aktivitetene (obligatoriske øvelsesoppgaver, mappeinnleveringer og lignende) for alle heisemner og masteremner ble avvirket fra og med høsten 2008. Unntak ble gjort for heisemnet ECON3610/4610 – Samfunnsøkonomisk lønnsomhet og økonomisk politikk, som er obligatorisk i bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi.

Emneansvarlige har derfor blitt oppfordret til å benytte seminarene til å gi tilbakemelding på studentens arbeid og progresjon gjennom semesteret, og eventuelt gjøre endringer i seminaropplegget for å sikre aktiv studentdeltakelse på seminarene.

Programevalueringene i 2008 viser at studentene er svært misfornøyd med reduksjonen i antall seminarganger, bortfall av de obligatoriske øvelsesoppgavene og færre valgfrie emner i programmene. Selv om vi har gjort noen grep for å dempe skadevirkningene, er det en klar oppfatning blant studentene at de har fått redusert studiekvalitet.

5. RESULTATKVALITET

5.1 Tiltak i forhold til programmenes arbeidslivsrelevans

Flere av våre tiltak inngår i fakultetets satsning på arbeidsliv. Vi vil lage karriereintervjuer med tidligere masterstudenter, slik vi tidligere har laget på bachelor. Vi vil også aktivt bruke resultatene fra kandidatundersøkelsen 2009 i arbeidet med programmenes arbeidslivsrelevans

I mars 2009 planlegger instituttet et møte i Arbeidslivspanelet, som ble opprettet i 2007 og som skal fremme dialogen mellom instituttet og de offentlige institusjoner og private foretak som tradisjonelt ansetter våre ferdige masterkandidater. Målet med panelet er at instituttet skal danne seg et bilde av hvordan masterkandidater fra instituttet blir mottatt i arbeidslivet og hvorvidt den utdanning kandidatene får oppleves som relevant av arbeidsgiverne.

Econlink er en aktiv studentforening for og av samfunnsøkonomer. De er bindeleddet mellom studentene på samfunnsøkonomi og næringslivet, hvor de profilerer kunnskaper og ferdigheter hos samfunnsøkonomer for potensielle arbeidsgivere. De arrangerer bedriftspresentasjoner, forskjellige kurs og videreformidler jobbtilbud.

Vi har en også en aktiv alumniforening her ved instituttet, som nå er inkludert i diplomutdelingen til uteksaminerte studenter. Her presenterer de seg selv og kommer i direkte kontakt med kandidatene. De får også økonomisk støtte fra instituttet til sine arrangementer.

5.2 Vurderinger av studiepoengproduksjonen på programmene²

Bachelorprogrammet

For bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi har det de senere årene vært en nedgang i gjennomsnittlig antall produserte studiepoeng per aktiv student som produserer studiepoeng. Sammenligner man studieåret 2006/2007 med 2007/2008, opplevde vi en reduksjon fra 26.6 høsten 2006 til 25.2 høsten 2007. Som tidligere nevnt, skyldes det blant annet at det var mange av de som startet høsten 2007 som strøk på et av innføringsemnene høsten 2007. Våren 2007 var den gjennomsnittlige studieproduksjonen for de aktive studentene på 27.5, mens året etter var det 24.9.

5-årig masterprogram i samfunnsøkonomi

Studiepoengproduksjonen per aktive student har de vært relativt stabil de senere årene på det femårige masterprogrammet, og de ligger høyere enn for bachelorprogrammet i

² Da denne rapporten ble skrevet var ikke tallene for studiepoengproduksjon for programstudenter klare for høsten 2008.

samfunnsøkonomi. Våren 2007 var gjennomsnittet på hele 30.1, mens det er liten forskjell mellom høst 2006 (27.0), høst 2007 (27.6) og vår 2008 (27.7).

Dersom man sammenligner studiepoengproduksjonen mellom bachelorprogrammet og det femårige masterprogrammet de tre første semestrene, hvor studentene i hovedsak tar de samme emnene, er studiepoengproduksjonen høyere på det femårige programmet. Når vi vet at inntakskvaliteten, målt ved poenggrenser for opptak, er høyere for det femårige masterprogrammet, så er det nærliggende å peke på dette som en av forklaringene på en høyere studiepoengproduksjon. Store endringer i strykprosenten på emner i de forskjellige semestrene påvirker studiepoengproduksjonen, men om endringen i stryk i bestemte semestre skyldes inntakskvalitet, rammekvalitet, undervisningskvalitet eller programkvalitet, er vanskelig å si.

Master in Economics

Studiepoengproduksjonen per aktiv student som avlegger studiepoeng på masterprogrammet, har de siste tre årene holdt seg relativt stabilt (høst 2006: 26,5 sp, høst 2007: 25,5 sp og vår 2008: 27,4 sp). Den variasjonen som finnes er det vanskelig å finne en forklaring på. Det kan for eksempel ha sammenheng med opptakskravene til masterprogrammet det gitte semesteret, eller med antall uteksaminerte masterstudenter.

Master in Environmental and Development Economics

Studiepoengproduksjonen per aktive student er høyt på dette programmet, og spesielt høy i det første semesteret. En viktig grunn til dette er kravet om at studentene må bestå alle tre obligatoriske emner i første semester for å kunne fortsette på programmet.

Når vi ser på den gjennomsnittlige studiepoengproduksjonen per aktive student for alle programstudenter, er den høsten 2004 på 28.0 studiepoeng (sp), høsten 2005: 29.0 sp og høsten 2006: 27.4 sp. Høst 2007 er den derimot sunket til 26.0 sp. Dette skyldes i hovedsak den lave studiepoengproduksjonen for kullet som ble tatt opp høsten 2007. Høsten 2007 var den på 23.8 sp. Dette er betydelig lavere det som er produsert av tidligere startkull i det første semesteret på studiet (høst: 2004: 30.2 sp, høst 2005: 30.4 sp og høst 2006: 29.4 sp)

De fleste søkerne på dette programmet foretas ut fra en individuell vurdering og vi har derfor ikke noen poenggrense som kan belyse forskjeller mellom inntakskvaliteten for kullene.

5.3 Kvalitetssikring av sensur

Instituttet har tidligere fått tilbakemelding om at ordningen med kryssretting ikke alltid, og i alle emner, har fungert like godt. Dette har spesielt vært tilfelle for de store emnene på bachelor – med mange kandidater - og derved også mange sensorer. Vi forsøkte derfor i 2008 å gjøre et forsøk der én sensor – gjerne en intern – tok all kryssrettingen. Det fungerte slik at sensoren som skulle kryssrette, leste utvalget av besvarelser så fort som mulig. Deretter ble besvarelsene diskutert med de øvrige sensorene, sånn at nivået ble fastsatt. Tilbakemeldingene tyder på at dette fungerer langt bedre for de store emnene enn det tidligere systemet.

5.4 Gjennomstrømming på master

Sammenlignet med andre masterprogram på SV-fakultetet har masterprogrammene i samfunnsøkonomi en lavere andel studenter som gjennomfører på normert tid. Men med ett semester ekstra har nesten alle fullført studiene. Det er ikke gjort systematiske undersøkelser på hva dette kan skyldes, men en hypotese er at studentene avlegger langt flere emner enn de

trenger i graden og at mange også tar opp igjen emner for å bedre karakteren. Det kan også synes som om mange studenter bruker lang tid før de kommer i gang med skriving av masteroppgaven og derfor blir forsinket.

For at studentene skal komme raskere i gang med skriving av masteroppgave ser instituttet på nye rutiner for tildeling av veileder til studentene. Det er ønskelig at studentene får tildelt veiledere på et tidligere tidspunkt slik at de kan få faglig hjelp når de skal velge prosjekt og dermed komme raskere i gang med innhenting av data og skriving av oppgaven.

5.5 Frafallet det første året på bachelorprogrammet

Dersom man definerer frafallet det første året som de studenter som er registrert i det første semesteret, men som ikke er registrert i tredje semester, er frafallet for 2007- kullet på 47 %. For kullet som startet høsten 2006 var frafallet det første året på 43 %, mens for kullene som startet i 2005 og 2004 var frafallet henholdsvis 33 % og 35 %. Frafallet det første året på bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi har dermed økt de senere årene.

Vi har i tidligere rapporter pekt på en rekke mulige forklaringer til at studenter slutter på programmet (svak bakgrunn i matematikk, mer interesse for andre økonomiutdanninger, bytte til det femårige masterprogrammet i samfunnsøkonomi, ønske om å ta kun enkelte emner og mer generelle årsaker som også andre programmer melder om). Vi har ikke hatt mulighet til å foreta en grundig gjennomgang av frafallet, og vi avventer undersøkelsen som er foretatt av studieavdelingen i samarbeid med SV-fakultetet.

Ser man på kullet som startet høsten 2007, var det 22 % av studentene på bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi som strøk på førstesemesteremnet ECON1210 høsten 2007 og gjennomsnittskarakteren for programstudentene på dette emnet var D. Strykprosenten på innføringsemnene har tidligere vært veldig lav og gjennomsnittskarakteren har vært C for disse studentene. Det er mulig at de dårlige resultatene det første semesteret har bidratt til de høye frafallstallene for 2007-kullet.

For kullet som startet høsten 2006 var det mye dårligere resultater i andresemesteremnet ECON2200 våren 2007, sammenlignet med kullet som startet høsten 2005 og tok eksamen våren 2006. Våren 2007 var strykprosenten blant studenter på bachelorprogrammet på ECON2200 på 21 %, mens året før var det på 5 %.

Sammenligner man med studenter på det femårige masterprogrammet som har de samme emnene det første året, så har disse studentene bedre resultater det første året og lavere frafall. Det er naturlig at i hvilken grad man lykkes på studiet det første året har betydning for om man ønsker å fortsette. Programmet som har klart lavest frafall ved SV-fakultetet, har f.eks. få studenter som får dårligere karakter enn C på innføringsemnet.

Anbefalingen om at studentene bør ha gode matematikkunnskaper før de starter på programmet og en omlegging av forkurset i matematikk vil forhåpentligvis bidra til at studentene får bedre forutsetninger for å lykkes det første året.

Rekrutteringsarbeidet for å få gode og motiverte studenter er viktig, samt sikre at undervisningen i emnene som tilbys det første året holder høy kvalitet og motiverer studentene for videre studier.

Som et ledd i arbeidet med å redusere frafallet er det viktig å kartlegge hva studentene mener om studiet og hva som kan forbedres. Gjennom programevalueringene har vi fått tilbakemeldinger fra noen av studentene om at programmet ikke er helt i samsvar med de forventninger de har til studiet. Studentene melder tilbake at de kunne tenke seg en bachelorgrad som er mer tilpasset arbeidsmarkedet for bachelorkandidater med øk.adm.-utdanning, og en bachelorutdanning som kvalifiserer for opptak til master i økonomi og administrasjon. Flere peker på at de savner en 40-gruppe innenfor området bedriftsøkonomi, finans, administrasjon og ledelse (der kombinasjonen har en sammensetning som tilsvarer HiOs tilbud framfor den eksisterende 40-gruppen i Ledelse, organisering og økonomistyring som tilbys ved Institutt for helseledelse og helseøkonomi). Programrådsleder og programleder har i 2008 hatt kontakt med Høgskolen i Oslo om et samarbeid for å få til dette, men instituttet har ikke ønsket å gå videre med saken.

Studentene melder også om at de savner en 40-gruppe i samfunnsøkonomisk analyse (som et tillegg til 90-gruppen, som kan gi bachelorstudentene samfunnsøkonomiemner som profesjonsstudentene tar etter de første tre årene, og dermed gi de en bedre bakgrunn før de går videre på en master i samfunnsøkonomi). Dette behovet vil bli ytterligere aktualisert når opptakskravet til bachelor og profesjon blir ulikt fra og med neste opptak, og studenter fra bachelorprogrammet uten tilstrekkelig matematikk fra videregående ikke kan søke opptak (overgang) til profesjonsstudiet.

Programmet er også interessert i en 40-gruppe i juridiske emner. Det finnes ikke en slik gruppe i dag, men en slik emnegruppe er aktuell for flere program ved SV-fakultetet, og bør følges opp av fakultetet.

Det er viktig å presisere at ikke alt frafall nødvendigvis er uheldig. Noe av frafallet på bachelorprogrammet har vært overgang til femårig master. Dette viser at faget fenger og får en del til å velge en fordypning i samfunnsøkonomi de opprinnelig ikke hadde planlagt. På grunn av de spesielle metodekravene i økonomi er det antakelig vanskelig for mange å vurdere hvordan studiet vil oppleves før en faktisk har prøvd seg. Det er også vanskelig å gi råd til potensielle studenter fordi det er så store individuelle variasjoner. Sterk matematikkbakgrunn er en fordel, men ingen garanti for å lykkes. Det er også en del studenter med svak bakgrunn i matematikk som oppnår glimrende resultater i studiet. Ved at alle de obligatoriske førsteårs-emnene kan inngå i en 40-gruppe, er det lagt til rette for at de som klarer å ta disse emnene, men finner at samfunnsøkonomi ikke er det rette for dem, kan gå over til andre programmer uten å tape tid.

6. STYRINGSKVALITET

6.1 Program- og emneevalueringer

Høsten 2008 gjennomførte vi deltakervurderinger på våre fire studieprogram³. Det er også blitt foretatt løpende evalueringer av programmene i løpet av året. Vi hadde blant annet en omfattende gjennomgang av fakultetets notat om forenkling av strukturen på bachelorprogrammene ved SV-fakultetet, og vi har også hatt internevalueringer av det femårige masterprogrammet som har resultert i flere endringer i løpet av året.

Etter at instituttet i 2007 gjennomførte en omlegging av rutineene i forbindelse med underveis-evaluering, var det emneansvarlig for de enkelte emnene som hadde ansvar for å gjennomføre

³ Hovedfunn fra disse undersøkelsene er tatt med i denne studiekvalitetsrapporten.

underveisevaluering. Inntrykket er at det blir gjennomført underveisevalueringer på de fleste av våre emner, men vi får tilbakemelding om at det er noen emner hvor ikke er blitt gjort.

På bakgrunn av erfaringer fra 2007 gikk man tilbake til papirskjema for enkelte av de store emnene på bachelor (ECON1210, ECON1310 og ECON1410). Begrunnelsen for dette er at svarprosenten blir for lav hvis man benytter nettskjema, og ordningen med kontaktstudenter fungerer ikke like godt på så store emner. Papirskjema blir levert ut på forelesning, og svarprosenten blir dermed svært mye høyere. Et annet poeng er at man kan få tilbakemelding på hvordan seminarlederne fungerer. Disse emnene har alle en stor andel seminarledere som enten er masterstudenter eller nyutdannede. Og det er viktig for instituttet å få tilbakemeldinger på hvordan disse fungerer.

Programrådet vedtok i 2007 en plan for hvilke emner som i 2008 skulle gjennomgå periodisk emneevaluering. Planen ble oppdatert våren 2008. Flere emner som var planlagt undervist i 2008 ble av ressursmessige hensyn tatt ut, og ett nytt emne i mikro (ECON3215/4215 Microeconomics) ble etablert. Plan over hvilke emner som skal gjennomgå periodisk emneevaluering er lagt ut på egen nettside "Program og emneevalueringer ved Økonomisk institutt" (se punktet om synliggjøring av kvalitetssystemet nedenfor).

Det er gjennomført periodisk sluttevaluering for til sammen 12 emner i 2008. Rapportene for de emnene som ble evaluert våren 2008 er lagt ut på nettsiden. Det er ikke avdekket nevneverdige avvik fra lærings- eller kunnskapsmål. Men det er avdekket forhold i tre av masteremnene som må/bør følges opp. På bakgrunn av evalueringen i ett av emnene (ECON4515 – Finance theory I) vedtok programrådet i juni -08 etter forslag fra emneansvarlig å legge ned de to emnene i finansteori. I stedet ble det opprettet et nytt emne i finansteori der sentralt stoff fra de to tidligere emnene er samlet i ett emne.

Tilsynssensorordningen

Fra 2008 er det oppnevnt nye tilsynssensorer, og instituttet hadde som ambisjon å gjennomgå rutinene for ordningen. På grunn av at ressursituasjonen ble som den ble, har man ikke hatt kapasitet til å se på dette i 2008. Tiltaket om å gjennomgå rutinene må utsettes til 2009.

6.2 Forankring av kvalitetssystemet

Vi har forsøkt å bedre både studenters og ansattes forståelse for nytten av og hensikten med kvalitetssystemet. Instituttleder, programrådsleder og programlederne har gjennom sine roller godt kjennskap til kvalitetsarbeidet med programmer og emner ved instituttet.

I forbindelse med de periodiske emneevalueringene, får emneansvarlige informasjon om evalueringens rolle i UiOs kvalitetssystem. Ved at flere av de emneansvarlige nå har gjennomført periodiske emneevalueringer, har flere blitt involvert i kvalitetssystemet og dette har bidratt til å øke den samlede forståelsen for systemet blant de vitenskapelige ansatte. Det er litt blandede tilbakemeldinger på evalueringsarbeidet. Noen ser nytten i dette arbeidet, mens andre melder tilbake at kvalitetssystemet oppfattes som en pliktøvelse.

6.3 Synliggjøring av kvalitetssystemet

Økonomisk institutt lagde i 2008 en nettside der vi har samlet all informasjon knyttet til program- og emneevalueringer ved instituttet. I tillegg til at tidligere evalueringer ligger her, legger vi også ut informasjon over når de periodiske program- og emneevalueringene skal foretas neste gang.

I orienteringsmøtene for programstudentene i vår kommer vi til å gjennomgå resultater fra programevalueringene i høst og informere om hvordan vi planlegger å følge opp disse.

Tiltak for å øke svarprosenten på de periodiske emneevalueringene

Vi har tidligere opplevd svært lav svarprosent på nettskjemaene som vi brukte i forbindelse med de periodiske emneevalueringene. Høsten 2008 gjorde vi en rekke tiltak for å øke svarprosenten. De som er emneansvarlig/foreleser for et emne som skal gjennomgå periodisk emneevaluering, får tidlig i semesteret en påminnelse og beskjed om å informere studentene om at deres emne skal gjennomgå periodisk emneevaluering. I tillegg til å legge ut beskjed på emnesiden og sende e-post til alle studentene om evalueringen, la vi også inn en påminnelse på oppgavearket til eksamen. Vi opplevde at svarprosenten økte betraktelig høsten 2008 i forhold til tidligere semestre.

7. KONKLUSJON OG VEIEN VIDERE

Den økonomiske situasjonen ved instituttet har preget arbeidet med studiekvalitet i 2008, og mange endringer ble gjort på studiesiden som følge av dette. Reduksjonen i seminar tilbudet, bortfall av de obligatoriske øvelsesoppgavene og færre valgfrie emner i programmene påvirker studiekvaliteten ved programmene og emnene. På grunn av reduserte budsjetter har arbeidet med å forbedre programmene vært begrenset til det som kan gjøres på tross av reduserte ressurser, som for eksempel bevisstgjøring om å utnytte det betydelige potensialet som ligger i seminarundervisningen enda bedre enn tidligere. Likevel har det ikke vært til å unngå at studiekvaliteten ble redusert i 2008, på grunn av at redusert aktivitet ved Økonomisk institutt førte til at undervisningskvaliteten ikke lot seg opprettholde på 2007-nivå.

Samarbeid med andre fakulteter, institutter og programmer

Samarbeidet med andre fakulteter, institutter og programmer fungerer i hovedsak godt. Flere av våre emner inngår i andre programmer og i den forbindelse har vi opplevd noen utfordringer knyttet til informasjon mellom program og emneleverandør når det foretas endringer i emnetilbudet eller flytting av emner i anbefalte studieløp.

Siden oppstarten av bachelorprogrammet i matematikk og økonomi i 2007 har vi hatt et godt samarbeid med Matematisk institutt. Instituttene ble i 2008 enige om at det obligatoriske emnet i MAEC-programmet, MAT1700, som til nå har vært tilbudt ved Matematisk institutt, skulle overtas av Økonomisk institutt fra og med våren 2010.

Vi har også vitenskapelige ansatte som bidrar i undervisningen i emner ved andre institutter. I forbindelse med oppsigelse av særavtalen fikk instituttet en forespørsel om vi kunne inngå en forpliktende avtale om å stille deler av ansattes undervisningsplikt til rådighet til et av masterprogrammene ved fakultetet. Pga. ressursituasjonen kunne vi ikke inngå en slik avtale, men dersom det skulle oppstå spesielle behov, vil instituttet forsøke å være imøtekommende.

Reduksjonen i emnetilbudet har aktualisert problemstillingen om å se nærmere på om emner som tilbys ved andre institutter kan godkjennes som valgfrie emner i masterprogrammene. Vi har til nå godkjent noen relevante emner i statsvitenskap, helseøkonomi, matematikk, statistikk og prosjektforum. For studenter på masterprogrammet Environmental and Development Economics, med betydelig spredning i bakgrunn og orientering, kan det være spesielt interessant å se nærmere på mulighetene for å supplere med emner fra andre institutter.

Vi har i dag et samarbeid med Høgskolen i Oslo, der studenter ved HiO kan ta tre emner hos oss som en del av samfunnsøkonomispesialiseringen i bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon ved HiO. Fem av studentene som startet på det toårige masterprogrammet i samfunnsøkonomi høsten 2008, hadde bachelorgraden fra HiO med samfunnsøkonomi-fordypning fra UiO. I arbeidet med utdanningsdelen i faglige prioriteringer fikk vi innspill om at vi burde vurdere et utvidet samarbeid med HiO, ved at våre studenter kunne ta bedrifts-økonomiske emner som en del av vårt bachelorprogram. Programrådsleder og programleder var i kontakt med studieleder ved HiO, som var positive til et slikt samarbeid, og vi fikk tilbud om plasser på det populære årsstudiet i økonomi og ledelse, men instituttet har ikke ønsket å gå videre med dette.

Planlagte tiltak i 2009

Vi har i denne rapporten redegjort for en rekke av tiltakene vi planlegger i 2009. Vi vil som nevnt styrke opplæringen av nye lærere, herunder nyansatte i vitenskapelig stillinger og timelærere. For masterprogrammene ønsker vi å bedre opplegget rundt masteroppgaven og veiledningen av masterkandidatene, mens for bachelorprogrammet vil vi ta en gjennomgang av metodeundervisningen (statistikk/økonometri) og tilbudet av 40-grupper. I tillegg til instituttets eget arbeid med 40-grupper, vil det være ønskelig at fakultetet tar initiativ overfor andre fakulteter der flere SV-institutter trolig har sammenfallende behov (f.eks. innenfor jus).

Instituttet vil jobbe med å videreutvikle undervisningstilbudet innenfor de eksisterende rammer. For øvrig bør eventuelle strukturelle endringer av betydning utstå til etter periodisk programevaluering av samfunnsøkonomiprogrammene i 2009/2010.